

T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
ORTAÖĞRETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

ÇALIŞMA DEFTERİ

TARİH 10

Ünite

Yerleşme Ve Devletleşme Sürecinde Selçuklu
Türkiyesi

Konu

1072-1308 Yılları Arasındaki Başlıca Siyasi Gelişmeler
Oğuz Göçleri Ve Anadolu - Anadolu'nun İlk Fatihler

Anadolu'nun Türkleşmesi
Haçlılar Karşısında Türkler
Anadolu'da Moğol İstilas

OGM
MATERYAL

<http://ogmmateryal.eba.gov.tr>

ÖN SÖZ

Bu çalışma defterinde öğrencilerimizin, öğretim süreçleri içerisinde kazandıkları bilgi ve becerilerini kullanmalarına olanak tanıyan çeşitli düzeylerde ve yapılarda etkinlikler bulunmaktadır. Bu etkinliklerle öğrencilerimiz, gelişimlerini izleme imkânı bulurken öğretmenlerimiz de bu süreçte onlara etkili dönütler verme ve öğrencilerinin bilişsel gelişimini farklı düzeylerde takip etme imkânı bulmuş olacaktır. Bu bakımdan defterde yer alan etkinlikler, bilişsel alan basamaklarının tümüne yönelik çıktıkların gözlemlenebilmesine imkân tanıyacak şekilde yapılandırılmıştır.

Çalışma defterlerinde boşluk doldurma, eşleştirme, çoktan seçmeli, açık uçlu, kısa cevaplı madde tipi etkinliklerinin yanı sıra bil-bul-çöz, kelime avı ve sudoku gibi içeriklerle öğrencilerin keyifli vakitler geçirmelerini sağlayan etkinlikler de yer almaktadır. Ayrıca "Hatırlıyor muyum?" bölümüyle öğrenciler kendi öz değerlendirmelerini yapabilecek ve eksik oldukları konuları karekodlar aracılığıyla tekrar etme fırsatı bulacaktır.

Alanında yetkin uzmanlarca titizlikle hazırlanmış ve denetimden geçmiş olan bu çalışma defterleriyle öğrenci ve öğretmenlerimize katkı sunmayı amaçlamaktayız.

Hatırlıyor muyum?

Aşağıda yer alan bilgileri hatırlayıp hatırlamadığınızı ilgili bölüme işaretleyiniz. Puan durumunuza göre aşağıdaki karekodları okutarak konu eksiklerinizi tamamlayınız.

1

Anadolu'da VI. ve VII. yüzyıllarda Sasani ve Bizans imparatorlukları arasında mücadeleler yaşanmış , bu mücadeleler Anadolu coğrafyası için tam bir yıkım olmuştur. Daha sonra başlayan ve asırlar süren Bizans-Müslüman mücadeleleri de Anadolu'daki şehir ve kasabaları harabeye çevirmiş, bölgede nüfus oldukça seyrelmiştir.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

2

Anadolu'da; Rumlar ve Ermenilerle birlikte Süryaniler, Araplar ve Türkler bulunmaktadır. Anadolu'da yaşayan bu halklar, ekonomik olarak çok zor durumda olsalar da kendi yaşadıkları bölgelerde eski dillerini, adetlerini ve yaşayışlarını koruyabilmişlerdir.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

3

XI. yüzyılda Bizans'ta, devlet düzeni bozulmuş ve halkın devlete olan güveni sarsılmıştır. Anadolu'da karşılaşılan bu durum Türkler için umut verici olmuş ,Bizans idaresinden bıkan halklar Selçuklu akınlarına direnmemiş ve Anadolu'nun fethi kolaylaşmıştır.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

4

Malazgirt Meydan Muharebesi, Bizans'ın Anadolu'daki hâkimiyetinin büyük ölçüde kırıldığı önemli bir gelişme olmuştur. Bu savaştan sonra Selçuklular, Anadolu'yu yurt edinme politikasını uygulama fırsatı bulmuştur.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

5

Çağrı Bey'in liderliğinde Selçuklular önce keşif daha sonra da yurt edinme amacıyla Anadolu'ya akınlar yapmıştır. Malazgirt Zaferi'nden sonra ise daha rahat hareket etmeye başlayan Oğuzlar, güvenli bir şekilde Anadolu'ya yerleşmeye başlamıştır.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

6

1071 Malazgirt Zaferi'nden sonra Anadolu'da ilk Türk Beylikleri'nin kurulmasıyla Anadolu'nun Türkleşmesi ve İslamlaşması hızlanmıştır.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

Hatırlıyor muyum?

7

Türkiye adı ilk defa Bizans kaynaklarında görülmüş ve Anadolu XII. yüzyıldan itibaren Batılılar tarafından Türkiye olarak anılmaya başlanmıştır. Arap kaynaklarında da Berrü't-Türkiye ifadesi XIV. yüzyıl başlarında kullanılmıştır.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

8

Anadolu'ya ilk Türk akınları IV. yüzyılın sonlarında Avrupa Hunları tarafından düzenlenmiştir. 395-398 yılları arasında Avrupa Hunları; Kafkaslar üzerinden Anadolu'ya girmiş, Doğu Roma İmparatorluğu'na baskı yapmış hatta Suriye'ye kadar inmiştir.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

9

Hunlardan sonra VI. yüzyıldan itibaren Sabarlar, Anadolu'ya girerek Konya, Kayseri ve Ankara civarına kadar ilerlemiştir. Ancak hem Hunlar hem de Sabarlar, Anadolu'da yerleşmeyi düşünmeyerek yurtlarına geri dönmüştür.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

10

VIII. yüzyılda Abbasiler tarafından Türkistan ve Horasan'dan getirilen Türkler, Bizans'a karşı gaza ve cihat amacıyla Anadolu'nun sınır bölgelerine yerleştirilmiştir. X. yüzyılın ikinci yarısına kadar Türkler, Anadolu'da gaza ve cihat hareketlerinde bulunmuş ancak bu akınlar Anadolu'yu yurt edinme amacı taşımamıştır.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

11

Anadolu'ya ilk Selçuklu akınları, Büyük Selçuklu Devleti kurulmadan önce, 1015'ten itibaren Çağrı Bey liderliğinde keşif yapmak amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

12

1048'de Pasinler Savaşı ile yaklaşık bir asır sürecek olan Selçuklu-Bizans mücadelesi başlamıştır.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

Hatırlıyor muyum?

13

Büyük Selçuklu Devleti, Anadolu'nun Türkleştirilmesini bir devlet politikası hâline getirmiş ve bunu takiben Anadolu'da kurulan ilk Türk beylikleri de kalıcı Türk yerleşmesini sağlamıştır.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

14

Danışmentliler, 1080-1178 yılları arasında hüküm sürmüştür. Malazgirt Zaferi sonrasında beyliği kuran Danışment Gazi, Anadolu'daki karışıklıklardan yararlanarak Yeşilirmak Havzası'na hâkim olmuştur.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

15

Mengücekliler, Sultan Alp Arslan'ın komutanlarından Mengücek Ahmet Gazi tarafından kurulmuş ve 1071-1228 tarihleri arasında Erzincan, Kemah, Divriği ve Şebinkarahisar civarında hüküm sürmüştür.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

16

Artuklular, Mardin merkezli olarak 1102'de kurulmuş ve 1231'e kadar Mardin, Hasankeyf, Harput olmak üzere üç kol hâlinde varlığını sürdürmüştür.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

17

Saltuklular, 1072-1202 yılları arasında Erzurum merkez olmak üzere Kars, Oltu, Bayburt, Malazgirt ve Artvin civarında hüküm sürmüştür.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

18

Türkiye Selçukluları ile Çaka Beyliği arasındaki ilişkilerde Bizans etkili olmuştur. Oluşturduğu güçlü donanma ile Bizans'ı denizden tehdit eden Çaka Bey, Balkanlardaki Peçenekler ile de ittifak kurmuştur.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

Hatırlıyor muyum?

19

Türkiye Selçukluları, Anadolu'yu Türkleştirmek için Bizans ve Haçlılar ile mücadele etmiş ve ayrıca Türkistan'dan gelen Türkmen kitlelerini Anadolu'ya yerleştirerek Anadolu'da kalıcılık sağlamıştır.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

20

Türkler, Orta Asya'daki ilk dönemlerinden itibaren boylar birliği şeklinde teşkilatlanmıştır. Türk toplumunun en küçük yapısını oğuş denilen aile, oğuşların birleşmesiyle urug yani sülale, urugların birleşmesiyle de boylar meydana gelmiştir. Boyların bir araya gelmesiyle bodun yani millet; milletin oluşturduğu en büyük siyasi teşkilat olan devlete ise il veya el denilmiştir.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

21

Türkiye Selçuklularında eski bir Türk geleneği olarak ülke topraklarının, hanedan üyelerine paylaştırıldığı da olmuş, devletin yönetim merkezi olan ve dergâh veya bargâh olarak da anılan saray, hem devletin idare merkezi hem de hükümdarın şahsi ikametgâhi olmuştur. Askerî, idari, mali ve hukuki bütün devlet işlerinin karara bağlandığı ve en yüksek yönetim organına Divân-ı Saltanat veya Divân-ı Alâ denmiştir.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

22

Haçlı Seferleri dinî, siyasi, sosyal ve ekonomik sebeplerle başladı. Dinî sebepler: Hristiyanlar tarafından kutsal kabul edilen Kudüs'ü ele geçirmek. Siyasi sebepler: Türkleri Anadolu'dan çıkarmak. Sosyal sebepler: Senyörler ve şövalyelerin statü elde etmek, gücünü ve itibarını artırmak istemesi. Ekonomik sebepler: Yoksulluk içinde olan Avrupa halkının Doğu'nun zenginliklerine sahip olmak istemesi.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

23

I. Haçlı Seferi: Anadolu üzerine yapıldı. Türkiye Selçuklu Devleti'nin başkenti İznik, Haçlıların eline geçti. Sultan I. Kılıç Arslan, baskın savaşları düzenleyerek Haçlılara büyük kayıplar verdirdiyse de onları durdurmada başarılı olamadı ve 1099 yılında Kudüs Haçlıların eline geçti.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

24

II. Haçlı Seferi: Alman İmparatoru ve Fransız Kralı'nın yardımıyla düzenlendi. Haçlılar Türkiye Selçuklu Sultanı I. Mesut karşısında başarısız oldular.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

Hatırlıyor muyum?

25

III. Haçlı Seferi: Selahaddin Eyyubi'nin 1187'de Haçlılardan geri aldığı Kudüs'ü yeniden ele geçirmek amacıyla düzenlendi. Fransız ve İngiliz Kralı ile Alman İmparatoru'nun bizzat katıldığı sefer, Türkiye Selçuklu Sultanı II. Kılıç Arslan'ın başarılı savunmasıyla amacına ulaşamadı.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

26

IV. Haçlı Seferi: Kudüs'ü almak için düzenlendiyse de Bizans'taki iç karışıklıklar nedeniyle İstanbul, Haçlıların hedefi oldu. Haçlılar, 1204'de işgal ettikleri şehri yağmaladılar ve 1261 yılına kadar hüküm süren bir Latin İmparatorluğu kurdular.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

27

Haçlı Seferleri'nin sonunda; Bizans, Anadolu şehirleri ve Müslüman Türk halk zarar gördü. Türk birliği geç sağlandı. Feodalite zayıfladı. Doğu-Batı ilişkileri gelişti.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

28

Moğolların önünden kaçıp Azerbaycan'a gelen daha sonra Doğu Anadolu'ya giren Celâleddin Harzemşah ile Türkiye Selçuklu Sultanı I.Alaeddin Keykubat arasında Yassıçemen savaşı yapılmıştır (1230). Bu savaşta yenilen Harzemşah devleti zayıflamış ve bir yıl sonra Moğollar tarafından yıkılmıştır.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

29

Moğol komutanlarından Baycu Noyan ile II. Gıyaseddin Keyhüsrev arasında yapılan 1243 Köseadağ Savaşı'ndan sonra Türkiye Selçuklu Devleti'nin yıkılma sürecine girmesiyle birlikte, Anadolu Türk birliği bozulmuş, Beylikler kurulmuştur.

Hatırlıyorum
2 Puan

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

Hatırlamıyorum
0 Puan

DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

PUAN

58-46

Çok iyisin.

PUAN

45-38

Çalışmalısın.

PUAN

37-0

Konuyu tekrar etmelisin.

TOPLAM PUANINIZ

1-29 Arası maddeler için
karekodu okutun

Eşleştirme

Kutucukların içindeki açıklamaları sayfanın sağ tarafında yer alan tablonun içindeki kavramla eşleştirip uygun gelen harfleri kutucukların yanındaki yuvarlağın içine yazınız.

1	1071 Alp Arslan Bizans İmparatorluğu		Hittin Savaşı	A
2	1176 II. Kılıçarslan Yurt Tutan		Danışmentliler	B
3	1243 İlhanlılar II. Gıyaseddin Keyhüsrev		Miryokefalon Savaşı	C
4	1187 Selahaddin Eyyubi Haçlılar		Saltuklular	Ç
5	1230 Harzemşahlar I. Alaeddin Keykubad		Malazgirt Savaşı	D
6	Türkiye Selçuklu Devleti'ne katılan ilk Türk Beyliğidir. Orta Anadolu'da kurulan bu beyliğin Merkezi Sivas'tır. Yağlıbasan Medresesi		Mengücekler	E
7	Anadolu'da kurulan ilk Türk Beyliğidir. Merkezi Erzurum olarak Doğu Anadolu'da kuruldu. Üç Kümbetler		Çaka Beyliği	F
8	Erzincan, Kemah ve Divriği yörelerinde kuruldu. Kuruluşundan kısa bir süre sonra Erzincan ve Divriği kollarına ayrıldı. Türkiye Selçuklularına bağlanan son Beyliktir. Divriği Ulu Camii		Artuklar	G
9	İl Gazi ve Sökmen tarafından Güneydoğu Anadolu'da kuruldu. İlim gelişmiş ve Cezeri gibi ilim adamları ön planda tutuldu. Bizans sikkeleri örnek alınarak para basılmıştır. İdari ve mali divanlarda Hristiyan memurlara da görev verdiler.		Kösedağ Savaşı	H
10	İzmir'de kurulmuştur. Güçlü bir donanma kurarak Midilli, Sakız, Sisam ve Rodos adalarını fethettiler. Bizans ve Haçlılara karşı denizlerde mücadele ettiler.		Yassıçemen Savaşı	I

Boşluk Doldurma

Aşağıda karışık olarak verilen kelimeleri metinde uygun olan boşluklara yazınız.

Emirül-Ümera	I.Gıyaseddin Keyhüsrev	Miryokefalon	Malazgirt	Danışmentliler
Konya	I. Haçlı Seferi	Pasinler	Baba İlyas	Çin
Selahaddin Eyyubi	Meliküs-Sevâhil	Divân-ı Saltanat	Oğuş	Avrupa Hunları
Sultan Baybars	Erzurum	Bizans	Asya Hunları	Yassıçemen
	Dorleon	Kösedag	Urug	

1. Türkiye adı ilk defa kaynaklarında görülmüştür.
2. Savaşı, Türkiye tarihi için yurt tutan savaştır.
3. Türk toplumunun temelindeadı verilen çekirdek yapı vardır.
4. Türkiye Selçuklularında devlet işlerinin karara bağlandığı, en yüksek yönetim organınadenmiştir.
5. Türkiye Selçuklu Sultanı....., Antalya'da donanma kurarak ilk denizcilik faaliyetlerini başlattı.
6. Anadolu'ya ilk Türk akınları IV. yüzyılın sonlarındatarafından düzenlenmiştir.
7. 1048'de Savaşı ile yaklaşık bir asır sürecek olan Selçuklu-Bizans mücadelesi başlamıştır.
8.; Sivas, Malatya, Kayseri, Tokat, Niksar, Amasya civarlarında hâkimiyet kurmuştur.
9., 1187 Hittin Savaşı'nda Haçlıları mağlup etmiştir.
10. Türkiye Selçuklu ordusunun başkumandanıunvanı taşırdı.
11.Savaşı'ndan sonra Anadolu'da ilk Türk beylikleri kurulmuştur.
12. 1098'de Urfa'da ilk Haçlı Devleti'nden sonra kurulmuştur.
13. Yesevîlik tarikatına bağlı olan....., Türkiye Selçuklu Devleti tarihindeki en büyük isyan hareketine öncülük etmiştir.
14. 1230Savaşı ile Harzemşahların ortadan kalkması, Anadolu tarihi için bir dönüm noktası olmuştur.
15. Anadolu'daSavaşı sonrasında İkinci Beylikler Dönemi yaşanmaya başlanmıştır.
16. Haçlıların İznik'i ele geçirmesinden sonra I. Kılıç Arslan, başkenti' ya taşımıştır.
17. Saltuklular Dönemi'nden kalan Üç Kümbetler şehrimizdedir.
18. Selçuklularda donanma kumandanlarına, sahillerin kumandanı anlamında denirdi.

Aşağıda yer alan çoktan seçmeli soruları cevaplayınız.

1

Türkiye Selçuklu Devleti'nin başında "sultan" unvanlı hükümdar bulunurdu. Hükümdar hem devletin hem de saray ve ordunun başıydı. Sultan adına hutbe okutulması en önemli hükümdarlık alametlerindendi. Türkiye Selçuklu Devleti'nde; "Ülke toprakları hanedan ailesinin ortak malıdır." anlayışı devam etmiş, bu anlayış nedeniyle Türkmenler kağan soyundan olmayan kimselerin etrafında toplanmamıştır. Sultan ölünce onun ailesinden biri devletin başına geçerdi. Türkiye Selçuklu sultanları Büyük Selçuklu hükümdarlarından farklı olarak Farsça unvanlar (keyhüsrev, keykavus, keykubat gibi) kullanmışlardır. Ülke toprakları yönetim bakımından bölümlere ayrılmıştı, "eyalet" adı verilen bu bölümleri hükümdar ailesinden olan melikler ve valiler yönetirdi. Meliklerin yanında bir de atabey bulunurdu. Atabey, meliklerin deneyim kazanmaları için çaba harcayan bir görevliydi.

Metne göre;

- I. Türkiye Selçuklu Devleti'nin ilk Türk devletlerinde görülen yönetim anlayışını devam ettirdiği,
- II. Türkiye Selçuklu Devleti'nde "Ülke toprakları hanedan ailesinin ortak malıdır." anlayışının devam ettiği,
- III. Sultanlarının Farsça unvanlar kullandığı,
- IV. Eyalet yönetiminde tek söz sahibinin Atabeyler olduğu,
- V. İslami dönem ile birlikte yeni hükümdarlık alametlerinin görüldüğü

yargılarından hangilerine ulaşamaz?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) I, II ve III

2

Harita: XI. Yüzyılın Sonlarında Anadolu'da Yer Alan Beylik ve Devletler

Verilen haritaya göre Anadolu ile ilgili olarak aşağıdaki-lerden hangisine ulaşamaz?

- A) Türk varlığının Batı Anadolu'ya kadar ulaştığına
B) Türklerin denizaşırı fetihlerde bulunduğuna
C) Türkiye Selçuklularının Akdeniz sahillerine ulaştığına
D) Anadolu'da Türk siyasal bütünlüğünün bulunmadığına
E) Bizans'ın siyasi varlığının devam ettiğine

3

- I. Malazgirt Savaşı'ndan sonra Anadolu'da kurulmuşlardır.
- II. Anadolu'daki yerleşim yerlerine Türkçe isimler vermişlerdir.
- III. Haçlılara karşı mücadele etmişlerdir.
- IV. Büyük Selçuklu devleti tarafından yıkılmışlardır.
- V. Türkiye Selçuklu devleti'nin dağılması ile kurulmuşlardır.

Yukarıda ilk Türk Beylikleri ile ilgili olarak verilen bilgilerden hangileri yanlıştır?

- A) I ve II B) II ve III C) IV ve V
D) I, II ve III E) III, IV ve V

4

Türkiye Selçuklu Ordusu

Hassa askerleri	Hükümdarın sürekli yanında bulunan atlı ve yaya askerlerdi. Üç ayda bir devletten maaş alırlardı.
Sipahiler (ikta askerleri)	Tamamen Türklerden oluşan askerlerdi. Maaş yerine ikta (dirlik) denilen timar topraklarını alan sipahiler genelde atlı birliklerdi. Savaş zamanı ikta sahibi ile birlikte orduya katılırlardı.
Türkmenler	Uç bölgelerinde her an savaşa hazır durumda bulunan birliklerdi.
Devlete bağlı beylik askerleri	İhtiyaç duyulduğu zaman savaşa davet edilirdi.
Donanma	Donanma komutanlarına Reisül Bahr denirdi.

Verilen bilgilerden hareketle aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Selçuklu hâkimiyet sahasının deniz kıyılarına ulaştığına
- B) Sınır bölgelerinin korunması için birlikler oluşturulduğuna
- C) Toprak sistemine dayalı askerî yapının varlığına
- D) Askerliğin vatan hizmeti hâline getirildiğine
- E) Egemenlik altındaki beyliklerin asker gönderdiğine

5

XI. yüzyıldan itibaren Anadolu, Türkler tarafından yurt edinilmeye başlanmış; 1176'da Miryokefalon Savaşı'nın kazanılmasıyla da Anadolu kesin Türk yurdu olmuştur.

Bu durumun;

- I. Bizans'ın Anadolu'daki varlığının sona ermesine,
- II. Arap ve Latin kaynaklarında Anadolu için Türkiye ifadesinin kullanılmasına,
- III. Anadolu'da İslamiyet'in yayılmaya başlamasına

verilenlerden hangilerine zemin hazırladığı söylenebilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) II ve III
- E) I, II ve III

6

Ben, Fransa Kralı Kont Philippe... Eşimden ayrıldığım için Papa tarafından aforoz edildim. Haçlı Seferleri başladığında çok mutlu oldum. Çünkü hem ağır bir cezadan hem de günahlarımdan kurtulacaktım. Topraklarım kilisenin kontrolünde güvende. İslam dünyasından zengin bir kişi olarak geri döneceğim. Ölürsem zaten cennete gideceğim. Papa ve din adamları bizlere cenneti vaat etti.

Yukarıdaki konuşma dikkate alındığında;

- I. Avrupa'da feodalitenin önündeki en büyük engel Papalıktır.
- II. Din, toplumları harekete geçirici önemli bir unsurdur.
- III. Papa'nın Avrupa'da krallar üzerinde yaptırım gücü vardır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

7

Moğol İstilasası ile Anadolu'da bozulan Türk siyasi birliği toplumun farklı sahalara yönelmesine sebep olmuş, idari olarak kontrolü kaybeden Türkler dinî ve kültürel alanlarda da etkinlik kazanmıştır.

Metne göre aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Haçlı Seferlerine karşı başarılı mücadeleler verilmesi
- B) Anadolu'da yeni Türk-İslam beyliklerinin kurulması
- C) Beylikler arasında siyasi çekişmelerin yaşanması
- D) Türkiye Selçuklu Devleti'nin yıkılma sürecine girmesi
- E) Ünlü mutasavvıfların bu dönemde yetişmesi

Aşağıda verilen soruları okuduğunuz metinden hareketle cevaplayınız.

İç Asya'da konargöçer yaşam

Divriği Ulu Camii ve Darüşşifası

Malabadi Köprüsü

Anadolu'ya konar-göçer yaşam tarzına sahip olarak gelen Türkler kısa sürede buraya hâkim oldular. Yeni siyasi, coğrafi ve ekonomik şartların gereği olarak yerleşik kültürü büyük oranda benimsediler. XII. yüzyılın ikinci yarısından sonra Anadolu'nun büyük bir kısmına hükmeden Türkiye Selçukluları, aldıkları önlemlerle ülkede huzur ve asayiş sağladı; ticaret yollarını güvenlik altına alarak canlandırdı. Bu güven ve huzur ortamı, şehir hayatında büyük gelişmelere yol açtı. Anadolu'da ticaret, sanat, bilim, kültür ve ibadet merkezleri olan şehirler ortaya çıktı.

1. Görseller ve metin karşılaştırıldığında konar-göçer yaşamın nasıl şekillendiğini açıklayınız.

.....

.....

.....

.....

.....

2. Yağlıbasan Medresesi, Malabadi Köprüsü ve Divriği Ulu Camii örneğinden yola çıkarak Türklerin Anadolu'da inşa ettiği eserlerin hangi ihtiyaçları karşılamaya yönelik olduğunu yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

3. Konar-göçer Türklerin Anadolu'da sosyal ve ekonomik alanda gösterdikleri gelişimi açıklayınız.

.....

.....

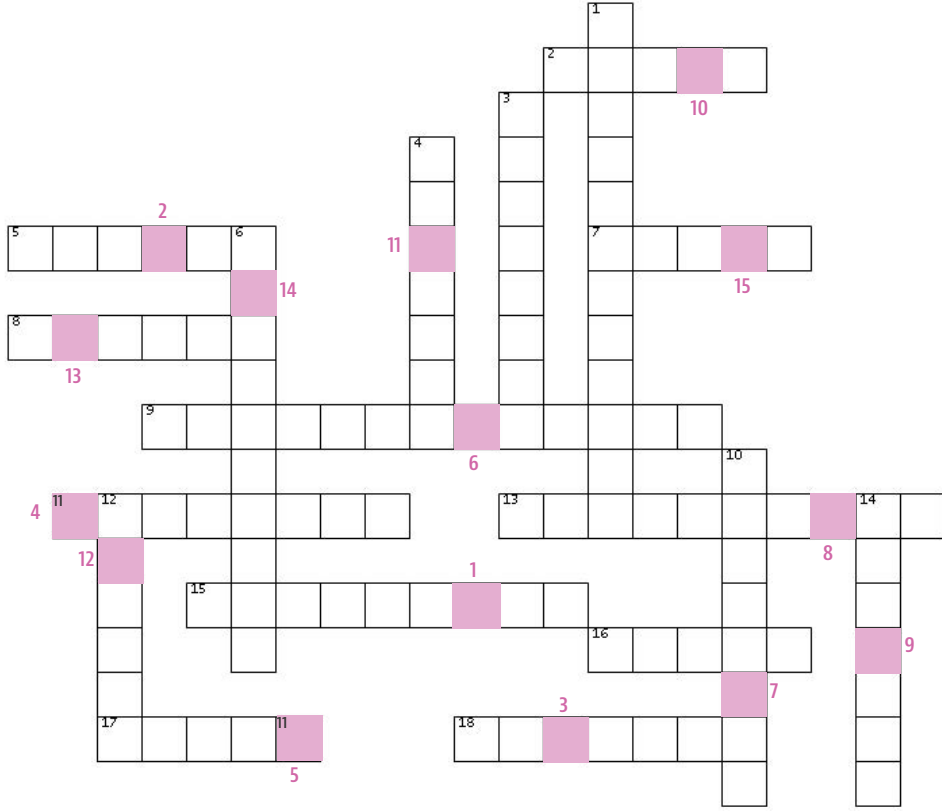
.....

.....

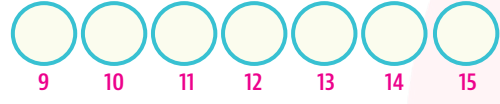
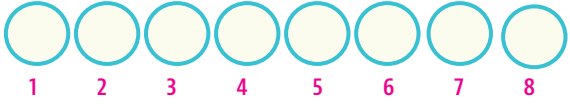
.....

Aşağıda yer alan bulmaca etkinliğini yaparak anahtar kelimeyi bulunuz.

ANAHTAR KELİME

- SOLDAN SAĞA**
2. Köseadağ Savaşı'ndan sonra Moğollar tarafından yağmalanan şehrimiz.
 5. Sibernetik alanın kurucusu kabul edilen bilim insanı.
 7. Selçukluların mensup olduğu Oğuz boyu.
 8. Türkiye Selçuklularında devletin yönetim merkezi, saray.
 9. Erzincan, Kemah, Divriği ve Şebinkarahisar civarında hüküm süren beylik.
 11. Anadolu'ya ilk Selçuklu akınlarını başlatan kişi.
 13. Anadolu için Türkiye ülkesi, Türkiye toprağı anlamında "Berrü't-Türkiye el-Ma'rûf bi Bilâdi'r-Rûm" ifadelerini kullanan Arap seyyah.
 15. Türkiye'de inşa edilen ilk medrese.
 16. Türkiye Selçuklu devletinin ilk başkenti.
 17. İlk Türk devletlerinde kağından sonra gelen en üst düzeydeki yöneticinin unvanı.
 18. Bir cami çevresinde birden çok hayır kurumunun yer aldığı yapı topluluğu.
- YUKARIDAN AŞAĞI**
1. Türkiye Selçuklularının, Bizans karşısındaki son savunma savaşı.
 3. IV. Haçlı Seferi sırasında, Haçlılar tarafından yağmalanan şehir.
 4. Türkiye Selçuklularında arazi işlerinden sorumlu olan görevli.
 6. 13.yüzyılda Tebriz merkezli olarak İran'da kurulan Moğol devleti.
 10. Türkiye Selçuklu devletinde 13.yüzyılda çıkan Türkmen ayaklanması.
 12. Meliklerin eğitiminden sorumlu kişi.
 14. Oğuz boylarından Müslümanlığı kabul edenler.

Tarih ile ilgili kelimeleri aşağıda yer alan harflerin içinden bulunuz.

H A G R A B T G H İ T T İ N N
H A C İ P G U Ü T Y P I Y K E
Q A L L İ L O W R S E K A Ü M
R A J K A G G İ W K N E B L E
R T T M O G U Ş R N M C G L Ç
V A K A N Ü V İ S E İ E U İ I
I B I P T N P A R Z Z P N Y S
Y E B A K A Ç E Y U B E Ğ E S
C Y C G E J U E R Y F A C K A
N A S A B I Ğ A Y V D K İ U Y
H A R Z E M Ş A H E A L E T I
G J E Z I Z M K S O E N K T L
V A S S A L S Ö F M K B E G Ç
O M N O L A K E K O Y R İ M A
T R İ G Z A L A M P K H K A H

VAKANÜVİS

TÜRKMEN

KÜLLİYE

CİZYE

YAĞIBASAN

CEZERİ

YASSIÇEMEN

KÖSEDAĞ

HACİP

PERVANE

YABGU

İKTA

ÇAKABEY

HARZEMŞAH

MİRYOKEKALON

TEKFUR

HAÇLI

HİTTİN

ATABEY

GULAM

BARGAH

VASSAL

MALAZGİRT

MELİK

BEYLERBEYİ

OGUŞ

EŞLEŞTİRME

1. D
2. B
3. H
4. A
5. I
6. C
7. Ç
8. E
9. G
10. F

BOŞLUK DOLDURMA

1 - Bizans	10 - Emirül-Ümera
2 - Miryokefalon	11 - Malazgirt
3 - Oğuş	12 - I. Haçlı Seferi
4 - Divân-ı Saltanat	13 - Baba İlyas
5 - I.Gıyaseddin Keyhüsrev	14 - Yassıçemen
6 - Avrupa Hunları	15 - Köseadağ
7 - Pasinler	16 - Konya
8 - Danişmentliler	17 - Erzurum
9 - Selahaddin Eyyubi	18 - Meliküs-Sevâhil

ÇOKTAN SEÇMELİ

1. C
2. B
3. C
4. D
5. C
6. D
7. E

AÇIK UÇLU

1. - Bozkırın sert yapısı, bölgede yaşayan kavimleri etkilemiş ve konar-göçer hayat tarzının ortaya çıkmasını sağlamıştır.
- Bozkır, adaların ve vahaların dışında insanlara kalıcı bir yerleşme ve dinlenme imkânı tanımamıştır.
- Konar-göçerler, ulaşımda ve göçlerde atı kullanarak bu zorlu koşulların üstesinden gelmiştir.
- Geçimlerini hayvan sürülerini yaylak ve kışlak arasında getirip götürerek sağladılar.
2. Yağıbasan Medresesi, Malabadi Köprüsü ve Divriği Ulu Camii örneğinden yola çıkarak Türklerin Anadolu'da inşa ettiği eserlerin hangi ihtiyaçları karşılamaya yönelik olduğunu yazınız.
Malabadi Köprüsü = Ulaşım
Divriği Ulu Camii = İnanç
Yağıbasan Medresesi = Eğitim
3. Anadolu coğrafyasının yaşamları için oldukça elverişli olmasından dolayı konar-göçer Türkmenler kısa sürede yerleşik yaşama geçmiş ekonomik faaliyetleri çeşitlilik kazanmış ve kültürel etkileşimleri artmıştır.

BİL-BUL-ÇÖZ

1- Miryokefalon	10- Babailer
2- Sivas	11- Çağrıbey
3- İstanbul	12- Atabey
4- Pervane	13- İbnibatuta
5- Cezeri	14- Türkmen
6- İlhanlılar	15- Yağıbasan
7- Kınık	16- İznik
8- Bargah	17- Yabgu
9- Mengüekliler	18- Külliye

Anahtar Kelime: SELÇUKLU KARTALI

KELİME AVI

H A G R A B T G H İ T T İ N N
H A C İ P G U Ü T Y P İ Y K E
Q A L L İ L O W R S E K A Ü M
R A J K A G G İ W K N E B L E
R T T M O G U Ş P N M C G L Ç
V A K A N Ü V İ S E İ E U İ İ
I B İ P T N R A R Z Z P N Y S
Y E B A K A Ç E Y U B E Ğ E S
C Y C G E J U E R Y F A C K A
N A S A B İ Ğ A Y V D K İ U Y
H A R Z E M Ş A H E A L E T İ
G J E Z İ Z M K S O E N K T L
V A S S A L S Ö F M K B E G Ç
O M N O L A K E K O Y R İ M A
T R İ G Z A L A M P K H K A H

Etkileşimli Kitaplar

Beceri Temelli Kitaplar

Soru Bankası

Mobil Soru Bankası

Dinamik Uygulamalar

3B Modeller

YKS Kampı

TRT EBA TV Lise

OGM
MATERYAL

<http://ogmmateryal.eba.gov.tr>